

Suositus 31/2024
Ehdotus A 1962/UHN
Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Mietintö vastauksesta suositukseen 31/2024, joka koskee vihreää verouudistusta ja tulevaisuuden ilmastopolitiikkaa (A 1962/UHN)

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi vastauksen suositukseen 31/2024 ja odottaa *poliittista dialogia* vihreää verouudistusta ja tulevaisuuden ilmastopolitiikkaa koskevasta suosituksesta.

Taustaa

Suosituksen sanamuoto on seuraava:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että vahvistetaan saastuttaja maksaa -periaatetta kansallisessa ympäristölainsäädännössä.

Pohjoismaiden hallitusten vastaus

Pohjoismaiden hallitukset katsovat, että "saastuttaja maksaa" on tärkeä periaate tehokkaassa ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa. EU:n Lissabonin sopimuksessakin vahvistetun periaatteen soveltaminen luo taloudellisia kannustimia yrityksille ja muille toimijoille, jotta ne vähentävät toimintansa päästöjä ja investoivat ilmasto- ja ympäristöystävälliseen tekniikkaan.

Pohjoismaat ovat olleet kansainvälisesti edelläkävijöitä, mitä tulee ympäristönäkökohtien sisällyttämiseen lainsäädäntöön ja kasvihuonepäästöjen hinnoitteluun. Saastuttaja maksaa -periaatetta on käytetty erityisesti kasvihuonekaasujen päästöihin, jotka ovat peräisin fossiilisten polttoaineiden käytöstä ja teollisuuden prosesseista. Hinnanmuodostuksen tärkeitä välineitä ovat päästökauppa, energiaverotus ja hiilidioksidivero. Periaatteen käyttö vahvistuu edelleen, kun meriliikenteen polttoaineet asteittain sisällytetään nykyiseen päästökauppaan. Uusi fossiilisten polttoaineiden jakelijoiden päästökauppa alkaa

vuonna 2027. Se kattaa laajasti sellaisen polttoainejakelun, joka ei sisälly nykyiseen päästökauppaan.

Toisin kuin fossiilisten polttoaineiden hinnoittelu ja päästöjen ohjaus, maatalouden ja maankäyttösektorin kasvihuonekaasujen päästöjen säätelyä ei ole vielä toteutettu laajalti Pohjoismaissa. Poikkeuksen muodostavat kasvinsuojeluaineiden verotus. Kansallista päästöhinnoittelua esimerkiksi maataloudessa on rajoittanut toisaalta huoli sen vaikutuksesta maatalouden kansalliseen kilpailukykyyn ja hiilidioksidivuotoon, toisaalta huoli epätasaisesti jakautuvista alueellisista ja sosioekonomisista seurauksista. Päästöhinnoittelua maataloudessa on rajoittanut sellaisten mallien puute, jotka tarjoavat ratkaisuja näihin ongelmiin ja ovat sovellettavissa käytäntöön. Päästövähennystoimille maataloudessa on sen sijaan myönnetty taloudellista tukea.

Tanskassa on poliittista tukea suunnitelmille ottaa käyttöön perusteellisen asiantuntijatyön pohjalta maatalouden päästöjen verotus rinnakkain sellaisten tukitoimien kanssa, jotka edistävät maatalouden ja maankäytön reformia. Tanskan esimerkin kaltaisen järjestelmän soveltamismahdollisuuksia muihin maihin voitaisiin analysoida tutkimalla järjestelmän vaikutusta päästöihin, maankäytön muutoksia sekä järjestelmän vaikutuksia maatalousyrityksiin ja elintarviketuotantoon.

Pohjoismaiden hallitukset ovat sitoutuneet käyttämään aiempaa laajemmin hyväksi tietoa ja osaamista, jota on kerätty kustannustehokkaista poliittisista toimista, joilla toteutetaan saastuttaja maksaa -periaatetta poliittisesti hyväksyttävällä tavalla.

Pohjoismaiden hallitukset katsovat, että suositus on osittain toteutunut.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta päätti 31. maaliskuuta 2025 pitämässään kokouksessa merkitä tiedoksi vihreää verouudistusta ja tulevaisuuden ilmastopolitiikkaa koskevaan suositukseen 31/2024 annetun vastauksen ja päätti jäädä odottamaan poliittista dialogia.

Valiokunta panee merkille, että Pohjoismaiden hallitukset jakavat Pohjoismaiden neuvoston näkemyksen, jonka mukaan "saastuttaja maksaa" on tärkeä periaate tehokkaassa ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa. Hallitukset viittaavat myös EU:n Lissabonin sopimukseen, jossa periaate on vahvistettu. Valiokunta toteaa myös, että Pohjoismaat ovat panneet täytäntöön periaatteen fossiilisten polttoaineiden ja teollisten prosessien aiheuttamista kasvihuonepäästöistä, mutta eivät samassa määrin maataloudesta ja maankäytöstä aiheutuvista päästöistä.

Keskiryhmä peräänkuulutti syvällisempää keskustelua vihreästä verouudistuksesta ja tulevaisuuden ilmastopolitiikasta. Ryhmä korosti taloudellisen ohjauksen tärkeyttä, sillä päästöjen hinnoittelu on osoittautunut tehokkaaksi välineeksi vähentää päästöjä. Sektoreiden välisen vastuunjaon osalta ryhmä katsoo, että yhdenmukaisuus on edelleen puutteellista. Keskiryhmä korosti, että viljelijöitä on ohjattava kohti kestävämpiä ratkaisuja ja että ehdotuksen periaate voisi johtaa parempiin käytäntöihin. Keskiryhmä korosti myös, että on tärkeää vähentää riippuvuutta muista maista tuotavista fossiilisista lannoitteista ja lisätä rehun ja kasvien kotimaista tuotantoa.

Pohjoismaiden vihreä vasemmisto korosti saastuttaja maksaa -periaatteen merkitystä ja nosti hyvänä esimerkkinä esiin Tanskan periaatetta koskevan laajan sopimuksen elinkeinoelämän kanssa.

Vapaa Pohjola huomautti, että se ei alun alkaenkaan kannattanut jäsen ehdotusta. Ryhmä ilmaisi huolensa siitä, että ehdotuksessa esitetty periaate olisi haitallinen. Vapaa Pohjola katsoi, että maatalouteen ei voi kohdistaa lisärasitteita, ja korosti Ruotsin hyvää perinnettä vapaaehtoisten ratkaisujen toteuttamisessa.

Helsingissä 31. maaliskuuta 2025

Tove Elise Madland (A)
Johan Andersson (S)
Karin Gaardsted (S)
Malte Larsen (S)
Mats Wiking (S)
André N. Skjelstad (V)
Emma Berginger (MP)

Krista Mikkonen (vihr.)
Lene Westgaard-Halle (H)
Karsten Filsø (SF)
Juho Eerola (ps.)
Staffan Eklöf (SD)
Himanshu Gulati (FrP)